

Kritik mot Kriminalvårdens transporttjänst för transport av en person som var omhändertagen enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM. Kritik mot Kriminalvården, häktena Norrköping och Växjö för bristande dokumentation.

Beslutet i korthet: En person som var omhändertagen enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM, transporterades av Kriminalvårdens transporttjänst från ett behandlingshem i Rosersberg till Förvaltningsrätten i Växjö och tillbaka. Transporten tog fyra dygn i anspråk och medförde fyra övernattningar i häkte för den omhändertagna personen. Kriminalvården kritiserades för det sätt på vilket transporten planerades och genomfördes. Kriminalvården kritiserades även för bristande dokumentation i samband med den omhändertagna personens vistelse i häkte. Beslutet innehåller vidare uttalanden om att det är olämpligt att personer som transporteras enligt de olika lagarna om tvångsvård, exempelvis LVM, samtransporteras med andra klientgrupper.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 29 november 2011, klagade AA på Kriminalvårdens behandling av henne i samband med att hon transporterades från Ekebylunds behandlingshem till Förvaltningsrätten i Växjö och tillbaka. Av anmälan och av en till anmälan bifogad skrift från institutionschefen BB, Ekebylunds behandlingshem, framgick i huvudsak följande.

AA togs in på Ekebylunds behandlingshem i Rosersberg den 16 februari 2010 på grund av ett omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM. Den 25 februari 2010 hölls en förhandling i Förvaltningsrätten i Växjö med anledning av omhändertagandet. Den 23 februari 2010 kl. 9.00 hämtades AA på behandlingshemmet för transport till förhandlingen. Hon återkom till behandlingshemmet den 27 februari 2010. Under denna period tillbringade AA två nätter i häktet Växjö, en natt i häktet Norrköping och en natt i häktet Kronoberg. Hon kände sig kriminell eftersom hon transporterades tillsammans med kriminella personer med handbojor. Hon fick inte något att dricka, fick inte uträtta sina behov eller röka. I häktet Växjö ringde hon för endast 20 av de 70 kronor som hon fick, men hon inte fick tillbaka resterande 50 kronor som hon hade lämnat till en vårdare. I häktet Kronoberg blev hon tillsagd att dra ner sina underbyxor.

AA begärde även ersättning för de fyra dyggen i häkte.

Utredning

Från Kriminalvården begärdes all dokumentation gällande AA:s vistelse i de ovan angivna häktena och transportererna av henne under den aktuella tidsperioden. Kriminalvården översände transportunderlag och sammandrag ur kriminalvårdens klientadministrativa system (KLAS) avseende AA – utskrivet den 30 december 2011 – och meddelade att det inte fanns någon annan information i KLAS.

Av transportunderlaget framgår i huvudsak följande. AA skulle hämtas från behandlingshemmet den 23 februari 2010 kl. 8.55 och lämnas i häktet Norrköping kl. 11.19 samma dag. Hon skulle hämtas från häktet Norrköping den 24 februari 2010 kl. 8.20 och lämnas i häktet Växjö kl. 14.29 samma dag. Den 25 februari 2010 skulle hon hämtas kl. 12.37 för att köras till Förvaltningsrätten i Växjö och efter förhandlingens slut lämnas i häktet Växjö kl. 14.13. Den 26 februari 2010 skulle AA hämtas från häktet Växjö kl. 10.15 och lämnas i häktet Kronoberg kl. 18.45 samma dag. Hon skulle hämtas från häktet Kronoberg den 26 februari 2010 kl. 9.06 och lämnas på behandlingshemmet kl. 09.39 samma dag.

I KLAS-utdraget finns två anteckningar från häktet Kronoberg, daterade den 26 februari 2010, varav en avser inskrivning av AA i häktet.

Efter remiss anförde Kriminalvården, genom generaldirektörens ställföreträdare enhetschefen CC, följande.

Anmälan

AA har i en anmälan till JO framfört klagomål mot Kriminalvårdens transporttjänst (TPT) med anledning av att hon i februari 2010 fick tillbringa fyra dygn i sträck på olika häkten och att hon blev transporterad tillsammans med kriminella med handbojor och till olika fängelser. Vidare har AA klagat på att när hon var på häktet Växjö ringde hon för endast 20 av de 70 kronor som hon fick, men att hon inte fick tillbaka resterande 50 kronor som hon hade kvar och som hon hade lämnat till häktespersonal. AA har vidare klagat på att hon på häktet Kronoberg fick dra ner sina underbyxor.

Sakförhållanden

Uppgifter om sakförhållandena har hämtats in från TPT, region Stockholm och region Öst. Av utredningen har följande kommit fram.

Bakgrund

Vid i ärendet aktuell tid var AA föremål för tvångsvård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM. Hon var vid den tiden placerad på behandlingshemmet Ekebylund, Rosersberg. AA blev kallad av Förvaltningsrätten i Växjö att personligen inställa sig vid en muntlig förhandling den 25 februari 2010. Transporten av AA från behandlingshemmet till Växjö och tillbaka utfördes av TPT.

TPT

TPT utför 40 000 – 45 000 inrikesresor per år. De transporter som TPT utför ska genomföras så säkert och kostnadseffektivt som möjligt. Verksamheten är uppbyggd på så sätt att TPT:s bilar utgår från sina hemdestinationer och möts på olika ställen i

landet, där de byter klienter med varandra. Det är vanligt att en klient måste åka med flera bilar för att nå sin slutdestination. I vissa fall kan endast en del av resan utföras under en dag och resan måste fortsätta nästkommande dag. Det kan exempelvis inträffa att när en klient transporterats till mötesplatsen att det inte finns någon bil som kan ta emot klienten och köra honom eller henne i riktning mot hans eller hennes slutdestination. Av kostnadseffektivitetsskäl får olika klienter samåka under en och samma transport. När en längre resa ska utföras för en klient som är placerad på ett behandlingshem kan klienten övernatta på behandlingshem eller, om det inte är möjligt, på häkte eller polisarrest. För att TPT ska kunna köra en klient till ett behandlingshem för övernattningskrävs till att börja med att det finns en av beställaren ordnad nattplats för klienten på behandlingshemmet och att transporten till behandlingshemmet är möjlig att utföra tidsmässigt. Vid i ärendet aktuell tid krävdes därutöver att klienten inte samåkade med andra klienter belagda med fängsel. Enligt Kriminalvårdens säkerhetshandbok, i dess version vid den aktuella tiden, kunde användning av handfängsel utan koppling till personal endast ske inom skalskyddade områden. TPT:s bilar fick därför inte stanna på ett verksamhetsställe utan skalskydd, som t.ex. behandlingshem, om i bilen fanns med en klient belagd med fängsel. Ett sådant uppehåll kan numera göras om sammankoppling av handfängslet sker till midjefängsel. Om dessa förutsättningar inte är uppfyllda återstår alternativet att nyttja häkten och polisarrester.

TPT hämtade AA den 23 februari 2010 från behandlingshemmet Ekebylund för att påbörja hennes resa till Växjö. Någon möjlighet att genomföra hela transporten samma dag eller dagen innan förhandlingen fanns inte. Det var därför nödvändigt att påbörja resan två dagar innan förhandlingen. Bilen som AA åkte med den 23 februari skulle till häktet Norrköping och där fanns inte någon mötande bil som skulle åka till det håll som hon skulle. Det fanns inte heller något LVM-hem i närheten. AA åkte den 24 februari från häktet Norrköping till häktet Växjö, dit hon skulle enligt beställningen. Den muntliga förhandlingen som hölls den 25 februari pågick till kl. 14. Det var då för sent att påbörja en returtransport eftersom alla andra bilar redan hade haft "möte" och bytt klienter. AA kom den 26 februari till häktet Kronoberg kl. 18.45 och då var det inte möjligt för personalen att inom arbetstidsreglerna köra tur och retur till behandlingshemmet Ekebylund. Den 27 februari blev AA transporterad från häktet Kronoberg till behandlingshemmet. I det aktuella fallet fanns det ingen möjlighet att köra AA till något behandlingshem på grund av att det fanns andra klienter med i bilen som var belagda med fängsel och då det tidsmässigt inte hade varit möjligt.

Häktet Växjö

AA skrevs in vid häktet Växjö den 24 februari 2010. Vid inskrivningen upprättades en avviseringsrapport. Av den rapporten framgår inte att AA skulle ha haft med sig några kontanta medel, vilket annars skulle ha noterats. AA ansökte den 25 februari 2010 om att beviljas häktesbidrag om 90 kronor. Sökt häktesbidrag beviljades och utbetalades till AA samma dag. Vad AA i övrigt framfört i sin anmälan till JO avseende sin vistelse på häktet Växjö finns det ingen dokumentation om. Efter det att AA fått beviljat häktesbidrag har hon själv ansvarat och disponerat över det. Huruvida AA skulle ha köpt ett telefonkort till INTIK-systemet framgår inte av de handlingar som finns idag. Någon dokumentation som stödjer att AA skulle ha överlämnat pengar till kriminalvårdspersonal finns inte.

Häktet Kronoberg

Häktet Kronoberg tar årligen in 9 000 – 10 000 personer i häktet. Då AA endast tillbringat en natt på häktet för över två år sedan har personalen inte kunnat erinra sig om de faktiska omständigheterna kring hennes vistelse på häktet. Av vad AA uppgett i sin anmälan till JO får antas att häktet vid hennes ankomst dit bedömt att en ytlig kroppsbesiktning av henne var påkallad för att säkerställa att bl.a. vapen och narkotika inte förs med in på häktet.

Häktets rutiner beträffande hur ytliga kroppsbesiktningar ska genomföras är desamma allt sedan i ärendet aktuell tid. Den ytliga kroppsbesiktningen utförs i ett avskilt

utrymme där endast den som ska tas in i häkte och kriminalvårdspersonal närvarar. Kroppsvisitation och kroppsbesiktning av kvinnor utförs endast av kvinnlig personal. Innan den ytliga kroppsbesiktningen genomförs informeras personen som ska genomgå denna om varför den görs och hur den kommer att gå till. Den ytliga kroppsbesiktningen genomförs på sådant sätt att den som ska genomgå denna ombeds att ta av sig sina klädesplagg så att dessa kan genomsökas var för sig. När klädesplagg på överkroppen är genomsökta erbjuds personen att återigen sätta på sig dessa innan klädesplaggen på underkroppen genomsöks. För att så långt som möjligt kunna säkerställa att inget otillåtet föremål medförs ombeds personen att även dra ner sina underkläder, utan att dessa tas av, för att sedan dra upp dessa igen.

Författningsbestämmelser m.m.

Följande lagbestämmelser var gällande vid den tid som är aktuell i detta ärende.

Av 1 § lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. framgår att den som är häktad på grund av misstanke om brott eller av någon annan anledning inte får underkastas mera omfattande inskränkningar i sin frihet än som ändamålet med häktningen samt ordning och säkerhet kräver. Den häktade skall behandlas så att skadliga följder av frihetsberövandet motverkas. I den utsträckning det är lämpligt, skall åtgärder vidtas för att ge den häktade det personliga stöd och annan hjälp som han eller hon behöver. Sådana åtgärder får dock vidtas endast om den häktade samtycker till detta.

I 2 § nämnd lag anges följande. Om det inte är uppenbart onödigt, skall den häktade senast vid ankomsten till förvaringslokalen kroppsvisiteras för eftersökande av föremål som han eller hon enligt vad som följer av denna lag inte får inneha.

I övrigt får den häktade kroppsvisiteras för eftersökande av sådana föremål när

1. det finns anledning att anta att ett sådant föremål skall anträffas på den häktade,
2. det sker stickprovsvis eller också i anslutning till en större undersökning som av säkerhetsskäl görs av utrymmen inom förvaringslokalen och den häktade har eller har haft särskild anknytning till det utrymme som berörs av undersökningen,
3. den häktade skall ta emot eller har haft obevakat besök, eller
4. den häktade efter vistelse utanför förvaringslokalen återvänder dit.

Vad som har sagts i andra stycket hindrar inte att det i annat fall görs sådan ytlig kroppsvisitation som bedöms nödvändig av säkerhetsskäl och som endast avser eftersökande av vapen eller annat farligt föremål.

I den mån det anses påkallat får, enligt 2 a § samma lag, även kroppsbesiktning företas i de fall som avses i 2 § första och andra styckena.

Av 2 b § nämnd lag framgår bl.a. följande. Kroppsvisitation eller kroppsbesiktning får inte göras mer ingående än vad ändamålet med åtgärden kräver. All den hänsyn som omständigheterna medger skall iaktas. Om möjligt skall ett vittne närvara. En häktad får hållas avskild från andra häktade, om det är nödvändigt för att verkställa ett beslut om kroppsbesiktning.

Kroppsvisitation eller kroppsbesiktning av en kvinna får inte verkställas eller bevittnas av annan än en kvinna, en läkare eller en legitimerad sjuksköterska. Följande åtgärder får emellertid verkställas och bevittnas av en man, nämligen,

1. kroppsvisitation som avses i 2 § tredje stycket, och
2. kroppsvisitation som sker med metalldetektor eller liknande teknisk anordning.

I 25 § samma lag framgår att när någon i annat fall än som avses i 1 och 23 §§ tas in i kriminalvårdsanstalt eller häkte för annat ändamål än verkställighet av påföljd för brott eller tas in förvar i polisarrest, skall denna lag, med särskilt beaktande av anled-

ningen till intagningen och dennas varaktighet, gälla i tillämpliga delar, om inte annat föreskrivs i lag eller annan författning.

Enligt 2 § första stycket e) i Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om transportverksamhet m.m. (KVFS 2006:11), transportföreskrifterna, vilka fortfarande är gällande, ska transporttjänsten på uppdrag planera och utföra bl.a. inrikes transporter som ankommer på Kriminalvården när en polismyndighet har beslutat om handräckning.

Enligt 7 § i transportföreskrifterna ska transporttjänsten hos polismyndigheten hämta in sådana uppgifter om den som skall transporteras som kan vara av betydelse för genomförandet av transporten.

Av 13 § första stycket i transportföreskrifterna framgår bl.a. att uppehåll för måltider, övernattningar eller andra avbrott i transporten med transporterade personer som omhändertagits enligt LVM får, om uppehåll inte kan förläggas till lokaler eller institutioner som är förknippade med det aktuella omhändertagandet, endast göras i häkten eller polisarrest.

I de allmänna råden till 13 § i transportföreskrifterna anges följande. I transporttjänstens uppdrag att utföra transporter grundade på polismyndigheters beslut om handräckning enligt de i 13 § angivna lagarna ligger att vidmakthålla frihetsberövandet. Det är därför nödvändigt att det finns möjlighet att tillfälligt placera en sådan omhändertagen i häkte eller polisarrest. Emellertid är sådana omhändertagna personer i vissa fall frihetsberövade p.g.a. vårdbehov av olika slag och den omständigheten måste beaktas i samband med transportplaneringen bl.a. vad gäller lämplig plats för uppehåll under transporten. Omständigheterna kring den transporterades person kan leda till olika bedömningar av det lämpliga i att göra uppehåll med denne i häkte eller polisarrest. Bedömningen kan variera från att det kan anses lämpligt till att det får anses som helt oacceptabelt. Sålunda kan det, t.ex. vid transporter av svårt sjuka personer eller av barn under femton år, framstå som i högsta grad olämpligt med ett sådant uppehåll. Man måste dock även beakta längden av uppehållet. En förvaring i häkte eller polisarrest får i allmänhet anses bli allt mer olämplig ju längre den varar. Dessa omständigheter medför att det måste göras en bedömning i varje enskilt fall om möjligheterna till uppehåll i häkte eller polisarrest varvid man också måste beakta och göra en avvägning mot de transportekonomiska konsekvenser som kan uppkomma för det fall häkte eller polisarrest inte utnyttjas. I de fall den transporterade personens förhållanden är sådana att placering i häkte eller polisarrest kan ifrågasättas kan sådana överväganden som ovan sägs resultera i bedömningen att uppehåll i häkte eller polisarrest inte bör göras alls eller att i vart fall längre sådant uppehåll – övernattning eller dylikt – inte bör göras under det att kortare uppehåll för t.ex. måltider kan accepteras. I samband med planeringen av en transport kan det, med hänsyn till de bedömningar som måste göras, vara lämpligt att kontakt tas med den som beställt handräckningen hos polisen och/eller med andra hem eller institutioner som är förknippade med det aktuella frihetsberövandet för samråd om transporten.

I 2 kap. 12 § i Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för behandling i häkte (KVFS 2007:1), som gällde vid i ärendet aktuell tid, anges att en häktad får beviljas bidrag till fickpengar om han eller hon under tiden i häkte saknar eller i häktet har begränsad tillgång till ekonomiska medel vid dagen för utbetalningstillfället. Bidraget får, tillsammans med de medel han eller hon själv eventuellt innehar, uppgå till högst 0,2 % av gällande prisbasbelopp, avrundat till närmast högre tiotal kronor och betalas ut en gång per vecka.

Enligt 4 kap. 13 § i KVFS 2007:1 skall vid behov den som skall kroppsvisiteras, genomgå ytlig kroppsbesiktning eller kroppsbesiktning, få ombyteskläder eller annat att ta på sig.

Vid kroppsvisitation skall, enligt 4 kap. 15 § i KVFS 2007:1, den som skall visiteras ta av sig ytterkläder och överlämna dessa samt andra tillhörigheter för undersökning.

Om övriga kläder behöver undersökas, skall även dessa överlämnas för undersökning.

Av 4 kap. 16 § i KVFS 2007:1 framgår följande. Vid ytlig kroppsbesiktning skall den som skall undersökas uppmanas att helt klä av sig och därefter ställa sig upp. Därefter skall den nakna kroppen inklusive förekommande proteser undersökas. Det är inte tillåtet att vidröra andra delar av kroppen än huvudhår och eventuell peruk. Den som undersöks får uppmanas att visa upp fotsulorna, handflatorna samt lyfta upp armarna så att armhålorna kan kontrolleras. Han får inte anmodas att inta andra speciella ställningar så att andra delar av kroppen skall kunna granskas.

I 5 kap. 1 § i KVFS 2007:1 anges bl.a. att en häktad får i sitt bostadsrum inneha högst 1 500 kronor och att pengar som den häktade inte själv önskar inneha skall sättas in på kontot för Egna Medel i Kriminalvårdens bokföring.

Enligt 5 kap. 2 § andra stycket i KVFS 2007:1 ansvarar den häktade själv för de tillhörigheter som han får inneha i bostadsrummet.

Av 5 kap. 5 § i KVFS 2007:1 framgår att till förvaring i häktet får normalt endast tas emot personliga tillhörigheter som kan anses nödvändiga under den häktades vistelse i häktet, såsom kläder för utevistelser, värdehandlingar, värdesaker och pengar, och som utan olägenhet kan förvaras av häktet. Värdeföremål skall förvaras i säkerhetsskåp.

I 5 kap. 6 § i KVFS 2007:1 anges följande. En förteckning med beskrivning skall upprättas över alla tillhörigheter som förvaras av häktet och egendom med stort ekonomiskt värde skall även fotograferas.

Förteckningen skall skrivas under av den häktade och den tjänsteman som upprättat förteckningen. Om den häktade vägrar att skriva under skall ytterligare en tjänsteman kontrollera förtecknade föremål och skriva under förteckningen.

Förteckningen skall löpande uppdateras avseende inlämning och uttag av tillhörigheter, vilka skall vara kvitterade av den häktade.

En inventering av den häktades tillhörigheter skall äga rum vid behov och anteckning om att sådan inventering gjorts skall göras på det dokument där egendomen finns förtecknad. Den häktade skall erbjudas att närvara vid sådan inventering.

Häktet ansvarar enbart för egendom som tagits emot för förvaring och förtecknats. Sådan egendom skall förvaras så att den inte kan åtkommas av obehörig. Häktet skall ha rutiner som garanterar att häktads egendom hanteras på ett säkert sätt.

Häktet ansvarar inte för personlig egendom som den häktade innehar hos sig.

Kriminalvårdens bedömning

Inledningsvis kan konstateras att Kriminalvårdens transporttjänst varje år utför ett stort antal transporter av personer för annan myndighets räkning. Personer som är omhändertagna enligt LVM har ett vårdbehov. Det är därför givetvis önskvärt att sådana personer inte vistas längre tid än nödvändigt i häkte. I förevarande fall har ett antal faktorer gjort att AA fått vistas i häkte under en längre tid, vilket är beklagligt. Med hänsyn till de förutsättningar som förelegat anser Kriminalvården emellertid att transporten av AA har genomförts på ett så skyndsamt sätt som varit möjligt i detta fall.

I Kriminalvårdens klientadministrativa system KLAS Häkte finns inte längre några uppgifter om AA registrerade på grund av att uppgifterna gallras två år efter att en person skrivits ut. Av den dokumentation som finns kvar har kommit fram att AA inte hade några kontanta medel med sig vid sin ankomst till häktet Växjö och att häktet beviljade och utbetalade till AA 90 kronor i häktesbidrag. AA ansvarade därefter själv för pengarna. Inlämning av tillhörigheter för förvaring av häktet skulle enligt då gällande föreskrifter dokumenteras av häktespersonal och kvitteras av den häktade. Någon dokumentation om att AA överlämnat pengar till

kriminalvårdspersonal för förvaring finns inte. Vidare utredningsåtgärder i denna del bedöms inte meningsfulla.

Omständigheterna kring AA:s klagomål mot häktet Kronoberg har, med hänsyn till den tid som förflutit sedan hon var placerad på häktet och till det mycket stora antal klienter som häktet sedan dess har skrivit in, inte kunnat utredas. Av AA:s egna uppgifter att döma är det rimligt att anta att häktet vid hennes ankomst dit bedömt att en ytlig kroppsbesiktning av henne var påkallad för att säkerställa att bl.a. vapen och narkotika inte förs med in på häktet. Utifrån vad som framkommit om hur ytliga kroppsbesiktningar genomförs på häktet Kronoberg och av vad AA anfört avseende detta finner Kriminalvården att det inte framkommit något som tyder på att AA skulle ha behandlats felaktigt.

AA gavs tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Bedömning

Rättslig reglering

De bestämmelser som Kriminalvården har redogjort för i remissvaret har numera upphört att gälla. Den 1 april 2011 trädde nya regler på kriminalvårdsområdet i kraft: häkteslagen (2010:611), häktesförordningen (2010:2011) och Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för häkte, KVFS 2011:2, (häktesföreskrifterna). Sedan den 1 juli 2012 gäller nya föreskrifter för transportverksamheten; Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om transportverksamheten (KVFS 2012:6). Som Kriminalvården angett är de äldre bestämmelserna tillämpliga i detta ärende.

Enligt 6 § förordningen (2007:1172) med instruktion för Kriminalvården får Kriminalvården bistå andra myndigheter med inrikes- och utrikestransporter av personer som är berövade friheten. För varje person som transporteras av Kriminalvården ska det föras journal.

Av 1a § förordningen (1976:376) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. följer att det ska föras journal för varje person som är intagen i häkte enligt 1 § förordningen. Av 1 § andra stycket nämnda förordning framgår att den bl.a. gäller den som har tagits in i häkte för något annat ändamål än verkställighet av påföljd för brott.

Planering och genomförande av transporten

Av utredningen i ärendet framgår att transporten av AA från Rosersberg till Växjö och tillbaka – en resa om cirka 980 kilometer (tur och retur) – kom att ske etappvis under fyra dygn och medförde att AA vistades fyra nätter i häkte. Kriminalvården har bekräftat att personer som var belagda med fängsel medföljde under transporten av AA.

Kriminalvårdens transporttjänst utför – förutom transporter av häktade och intagna i anstalt – transporter av personer som berövats friheten med stöd av en mängd olika lagar, bl.a. lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU). Lämpligheten av att personer som berövats friheten på olika grunder transporteras tillsammans har be-

handlats bl.a. i betänkandet Transporter av frihetsberövade (SOU 2011:7). I betänkandet redovisas att samtransporter med andra klientgrupper förekommer vid transporttjänstens transporter av bl.a. tvångsvårdade personer (SOU 2011:7 s. 230). Enligt utredaren eftersträvas i dag att personer som transporteras åt andra myndigheter inte ska transporteras tillsammans med personer som är föremål för kriminalvård. Utredaren föreslår att det utformas tydliga föreskrifter och riktlinjer på myndighetsnivå när det gäller bl.a. lämpligheten av samtransporter. Utgångspunkten bör därvid – enligt utredaren – vara att personer som transporteras enligt de olika lagarna om tvångsvård inte samtransporteras med andra klientgrupper (se SOU 2011:7 ss. 234-238). Jag vill framhålla att min uppfattning är att det allmänt sett framstår som olämpligt att personer som transporteras enligt de olika lagarna om tvångsvård, exempelvis LVM, samtransporteras med andra klientgrupper.

Som Kriminalvården konstaterat har personer som är omhändertagna enligt LVM ett vårdbehov. Ett häkte är från medicinsk och humanitär synpunkt en olämplig förvaringsplats för personer som frihetsberövats på grund av ett vårdbehov. Häkten bör därför inte annat än under mycket begränsad tid användas för tillfällig förvaring av personer med ett sådant behov.

Av utredningen att döma berodde uppdelningen av resan i etapper och de många övernattningarna i häkte inte på att någon oförutsedd händelse inträffade under transporten. Tvärtom ger utredningen intrycket att transporten från början var planerad att genomföras på detta sätt. Jag inser att uppdraget att planera och utföra transporter av människor, som av olika anledningar är berövade friheten, på ett kostnadseffektivt och säkert sätt inte är enkelt. Enligt min uppfattning är det dock inte acceptabelt att transporten av AA tog fyra dygn i anspråk och medförde fyra övernattningar i häkte. Jag är mycket kritisk till Transporttjänstens sätt att planera och genomföra transporten av AA.

Brister i dokumentation

Kriminalvården har i sitt yttrande anfört att orsaken till att det inte finns några uppgifter om AA i kriminalvårdens klientadministrativa system, KLAS Häkte, är att uppgifterna gallras två år efter att en person skrivits ut. När dokumentation gällande AA:s vistelse i häkte under den aktuella tidsperioden inhämtades av JO hade det dock inte gått två år sedan AA skrevs ut. Som framgår av redogörelsen för innehållet i den inhämtade dokumentationen fanns det då inte några anteckningar alls avseende AA:s vistelse i häktena Norrköping och Växjö. Detta kan inte tolkas på annat sätt än att häktena Norrköping och Växjö brustit i sin skyldighet att föra journal. Jag är kritisk till detta.

Övriga frågor

Vad som framkommit genom utredningen ger inte stöd för att AA under vistelserna i häkte behandlats i strid med bestämmelserna i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.

Det ankommer inte på JO att pröva frågor om skadestånd.

Med anledning av den pågående översynen av regleringen kring transporter av frihetsberövade finner jag skäl att skicka en kopia av mitt beslut till Justitiedepartementet för kännedom.

Ärendet avslutas.